

טופס סילבוס

פוליטיקה של תכנון ופיתוח עירוני - תיאוריה ושאלות מקומיות The politics of urban planning and development- Theory and local issues

סמסטר ב' תשע"ז

4 ש"ס

סוג המסגרת: סמינר לתואר שני

שם המרצה: ד"ר אדר' טליה מרגלית

טלפון:

דואר אלקטרוני: taliamar@post.tau.ac.il

חדר:

בניין:

שעות קבלה: לפי תאום טלפוני מראש

תיאור הקורס

בסמינר נעסוק בתיאוריות הדנות בפוליטיקה של התכנון, הפיתוח, והעיצוב העירוני וניישם את כליהן לבחינת והערכת תהליכים מקומיים. נתחיל בסקירת רעיונות מובילים במחקר העירוני הדנים ביחסי פיתוח בין מדינה, רשויות, יזמים וקבוצות שונות בחברה, ובמשקל של אידאולוגיות, משטרי צריכה ומגמות תיאורטיות ואדריכליות על המרחב הבנוי והדרך בה הוא נוצר. מכאן נסקור ונזהה את הגורמים המשמעותיים בפיתוח המקומי: מאבקים מעמדיים, אתניים ומפלגתיים, ניהול המשאבים המשותפים, ניהול הדיור והקרקע, פרויקטים ממשלתיים, שיתופי פעולה ציבוריים- פרטיים, השפעות גלובליות, שאלות של דמוקרטיה ושקיפות. נקשור בין מהלכי תכנון ופיתוח עכשוויים ומוקדמים, נאמוד שינויים והמשכיות ונזהה דפוסי פיתוח טיפוסיים, הישגים ובעיות. הצגת עבודות הרפרט והסמינר תעבה את הידע התיאורטי מתוך חקר אישי של נושא או שאלה בתכנון הישראלי עכשווי.

The seminar will introduce current theories dealing with the politics of urban planning, urban design and development, and use their tools to examine urban development in Israel. The first sessions will introduce concepts of urban politics and the associations with local society, national ideologies, planning and architectural theories and shifting accumulation regimes. The later sessions will issue main factors in Israeli urban developmental: governments, markets and citizens relations, ethnic

and ideological struggles, Land and housing management, democracy and transparency issues. To sum-up we will define continuity and change in local development patterns, and evaluate main achievements and failures. The students' papers will add to the discussion based on a research of issue, text case or question in current Israeli planning.

דרישות הקורס

קריאה והצגת מאמרים בכיתה (בקבוצות/ יחידים), השתתפות בדיונים, הצגת תכנית מחקר בכיתה ובכתב, עבודה מסכמת

מרכיבי הציון הסופי

הצגת מאמרים קבוצתית בכיתה והשתתפות פעילה בדיון 15%, הצגת תכנית מחקר אישית בכיתה ובכתב 25%, עבודת סמינר 60%

נושאי הקורס (נתון לשינויים)

1 **מבוא- פוליטיקה תכנונית או "פוסט פוליטיקה"? שאלות בתכנון עירוני עכשווי**

2 **עיר בתיאוריה מבנית: "מכונת הצמיחה", הזכות לעיר והאינטרס הציבורי**

- Alexander, E. R. (2002), The Public Interest in Planning: From Legitimation to Substantive Plan Evaluation, *Planning Theory*, Vol. 1(3): 226-249.
- Molotch H. (1976): The City as a Growth Machine: Toward a Political Economy of Place, *American Journal of Sociology*, Vol. 82, No. 2 , pp. 309-332
- Marcuse, P. (2009): From critical urban theory to the right to the city. *City* 13 2(3), 185-197.

3 **תיאורית המשטר העירוני (Urban Regime Theory): קואליציות פיתוח, עסקאות תכנון ודגמים בפוליטיקה עירונית**

- Gielent, D. M. and T. Tasan-Kok (2010), 'Flexibility in planning and the consequences for public-value capturing in UK, Spain and the Netherlands', *European Planning Studies*, 18, 1097-1131.
- Fainstein S S, 2008, "Mega-projects in New York, London and Amsterdam" *International Journal of Urban and Regional Research* 32 (4), 768-785
- Fox- Rogers, L. & Murphy, E. (2015), From brown envelopes to community benefits: The co-option of planning gain agreements under deepening neoliberalism, *Geoforum* 67, 41-50.

4 תיאורית הרגולציה (Regulation Theory) והתאוריה הפוסט קולוניאלית: הגמוניה, או בין הכלכלי ו'הלא כלכלי' בחזית העירונית

- Blomley N. (2003) Law, Property, and the Geography of Violence: The Frontier, the Survey, and the Grid, Annals of the Association of American Geographers, Vol. 93, No. 1, pp. 121-141
- Bernt M. and Rink D. (2010), 'Not Relevant to the System': The Crisis in the Backyards, International Journal of Urban and Regional Research, 34.3, 678-85
- MacLeod G, (2002) "From Urban Entrepreneurialism to a 'Revanchist City'? On the Spatial Injustices of Glasgow's Renaissance", Antipode 602-625

5 בין גלובלי ומקומי: המשכיות, שינוי, דגמי פיתוח והרגלים מובנים

- Booth P. (2011), Culture, planning and path dependence: some reflections on the problems of comparison, TPR, 82 (1) 2011 doi:10.3828/tp.2011.4
- Brenner N., Theodore, N, (2002), Cities and the geographies of 'actually existing neoliberalism', Antipode, 34(3), 349-379.
- Jessop, B. and Sum, N. (2002) An Entrepreneurial City in Action, Hong Kong's Emerging Strategies in and for (Inter) Urban Competition, Urban Studies 37(12): 2287-2313.

6 עיצוב עירוני, התחדשות ומשבר הנאו ליברליזם

- Sklair, L. & Gherardi., L. (2012) Iconic architecture as a hegemonic project of the transnational capitalist class, City, 16(1-2), 57-73.
- Biddulph M, (2011), "Urban design, regeneration and the entrepreneurial city" Progress in Planning 76 (2) 63-103.
- Enright, T. (2014), Illuminating the Path to Grand Pari(s): Architecture and Urban Transformation in an Era of Neoliberalization, Antipode, 46 (2), 382-403, doi: 10.1111/anti.12048
- Smith, N. (2002) New Globalism, New Urbanism: Gentrification as Global Urban Strategy, Antipode 34(3): 427-450

7 דמוקרטיה בתכנון: רעיונות, הצלחות וכישלונות

- Purcell, M. (2003), Citizenship and the right to the global city: Reimagining the capitalist world order, International Journal of urban and regional research, 27/6. 564- 590
- Dixon, M. (2010) Gazprom versus the Skyline: Spatial Displacement and Social Contention in St. Petersburg, International Journal of Urban and Regional Research 34 (1), 35-54

- Mayer, M. (2013) First world urban activism, City 17(1), 5-19

8 ישראל - קרקע, לאום, שמאל וימין בהתפתחות המרחב המקומי

- יפתחאל, י. וקדר, ס. (2000): על עצמה ואדמה: משטר המקרקעין הישראלי, תיאוריה וביקורת 16, הוצאת הקבוץ המאוחד, תל אביב.
- Golan, A. (2009), War and Postwar Transformation to Urban Areas: The 1948 War and the Incorporation of Jaffa into Tel Aviv, Journal of Urban History, 35(7), 1020-1036

9 ישראל - דגמי פיתוח ועיצוב עירוני

- Carmon, N. (2001) Housing Policy in Israel: Review, Evaluation and Lessons, Journal of Israel Affairs 7(4): 181-208.
- Sharkansky, I. (2004), 'Too many worthy projects: preservation and development in Jerusalem', Cities, 21 (2), 159-166.
- Hysler Rubin, N. (2013), The celebration, condemnation and reinterpretation of the Geddes plan, 1925: the dynamic planning history of Tel Aviv, Urban History, 40, 114135

10 מחאה והתנגדות – דמוקרטיה וריכוזיות בתכנון ישראלי

- Monterescu, D. & Shaindinger, N. (2013), Situational Radicalism: The Israeli "Arab Spring" and the (Un)Making of the Rebel City. Constellations, 20 (2), 229-253.
- Kemp, A., H. Lebuhn and G. Ratner (2015) Between neoliberal governance and the right to the city: participatory politics in Berlin and Tel Aviv. International Journal of Urban and Regional Research., Volume 39, Issue 4, 704-725.
- Yacobi, H. (2007), The NGOization of Space: Dilemmas of Social Change, Planning Policy, and the Israeli Public Sphere, Environment and Planning D: Society and Space, 25, 745-758.

לקריאה נוספת

- Aalbers M B, (2013) "Neoliberalism is dead. . . long live neoliberalism!" International Journal of Urban and Regional Research 37.3, 1083-90.
- Ernest Alexander (2008) Public Participation in Planning—A Multidimensional Model: The Case of Israel, Planning Theory & Practice, 9:1
- Alterman, R. (2003) The Land of Leaseholds: Israel's Extensive Public Land-Ownership in an Era of Privatization, in: Leasing Public Land: Policy Debates and International Experiences, Burassa S. C. and Hong Y. H. (eds.) The Lincoln Institute of Land Policy, Cambridge, Mass. pp. 115-150
- Angoti T. (2013) The new century of the Metropolis, enclave Development and Urban Orientalism, Rutledge.

- Blomley, N. (2004) UNSETTLING the CITY, urban land and the politics of property, Routledge, New York and London.
- Breitung, W. (2011) Borders and the City: Intra-Urban Boundaries in Guangzhou (China), Quaestiones Geographicae 30(4): 55-61.
- Brenner N. and Theodore N. (2005), Neoliberalism and the urban condition, CITY, 9. 1, 101- 107.
- Brenner N., Marcuse P. and Mayer M. (2012): Cities for People, Not for Profit- Critical Urban Theory and the Right to the City, Rutledge.
- Campbell, H. & Marshall, R. (1999) Ethical frameworks and planning theory, International Journal of Urban and Regional Research, 23: 464–479.
- Campbell, H. & Marshall, R. (2002), Utilitarianism's Bad Breath? A Re-evaluation of the Public Interest Justification for Planning', Planning Theory 1(2): 165–89.
- Carmon, N. and Fainstein S. (eds.) (2013), Policy, Planning and People: Promoting Justice in Urban Development, University of Pennsylvania Press.
- Dannestam T, (2008) Rethinking Local Politics: Towards a Cultural Political Economy of Entrepreneurial Cities, Space and Polity, Vol. 12, No. 3, 353–372.
- Edensor T. , Jayne M., (editors) (2012), Urban Theory Beyond the West: A World of Cities, Rutledge
- Eisinger, P. (2000) The Politics of Bread and Circuses: Building the City for the Visitor Class, Urban Affairs Review 35(3): 316–333.
- Fainstein, S. (1990): Economics, politics and development policy: The convergence of New York and London, International Journal of Urban and Regional Research, 14.4, 553-575
- Fainstein, S. (2000): New Directions in Planning Theory, Urban Affairs Review 35: 451-478.
- Fainstein, S., (1991), Promoting Economic Development Urban Planning in the United States and Great Britain, Journal of the American Planning Association, 57 (1), 22–33.
- Fox Gotham K, (2001) "Urban Redevelopment, Past and Present" Critical Perspectives on Urban Redevelopment, 6, 1–31.
- Golan, A. (1995), The Demarcation of Tel Aviv - Yafo's Municipal Boundaries Following the 1948 War: Political Conflicts and Spatial Outcome, Planning Perspectives, 10, 383-398
- Harvey, D. (1989): From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism. The Roots of Geographical Change: 1973 to the Present, Geografiska Annaler. Series B, Human Geography, 71. 1, 3-17
- Hubbard, P. (1996): Urban Design and City Regeneration: Social Representations of Entrepreneurial Landscapes. Urban Studies, 33. 8, 1441- 1461.
- Jessop, B. (1990). State Theory: Putting Capitalist States In Their Place. Polity Press, Cambridge.
- Jessop, B. (1997). A neo- Gramscian approach to the regulation of urban regimes: accumulation strategies, hegemonic projects, and governance, Reconstructing urban regime theory, Lauria, M., (ed), Sage

- Kallus, R. and Kolodny, Z. (2010), Politics of Urban Space in an Ethno-Nationally Contested City: Negotiating (Co) Existence in Wadi Nisnas, *Journal of Urban Design*, Vol. 15. No. 3, 403–422.
- Kemp, A. and Rajjman, R. (2004) Tel Aviv is not foreign to you: Urban Incorporation Policy on Labor Migrants in Israel, *International Migration Review* 38(1): 26-51.
- Khamaisi R. (1995) Land Ownership as a Determinant in the Formation of Residential Areas in Arab Localities, *Geoforum*, Vol. 26, No. 2, pp. 211-224
- Kemp A. and Reijman R. (2004): "Tel Aviv Is Not Foreign to You": Urban incorporation on Labor Migrants in Israel, *IMR* 38. 1, 26- 51.
- P. Knox and Schweitze L. (2010), Design determinism, post-meltdown: urban planners and the search for policy relevance, *Housing Policy Debate*, Vol. 20, No. 2, 317–327
- Lauria, M. (1997) introduction, *Reconstructing Urban Regime Theory*, Sage, London.
- LeVine M. (1998). Conquest Through Town Planning: The Case of Tel Aviv, 1921-48, *Journal of Palestine Studies*, Vol. 27, No. 4, pp. 36-52.
- Margalit, T. (2013), Land, Politics and High-Rise Planning: Ongoing Development Practices in Tel Aviv–Yafo, *Planning Perspectives*, 2013, 28. 3, 373–397 .
- Margalit, T. (2014) Multi-Spot-Zoning: a chain of public-private development ventures in Tel Aviv, *Cities* 37C, 73-81.
- Margalit T. and Alfasi, N. (2016), The undercurrents of entrepreneurial development: Impressions from a globalizing city, *Environment and Planning A*, First on-line print May 2016, DOI: 10.1177/0308518X16651872, 1-21.
- Marom, N. (2013) Relating a City's History and Geography with Bourdieu: One Hundred Years of Spatial Distinction in Tel Aviv, *International Journal of Urban and Regional Research*, DOI:10.1111/1468-2427.12027
- Peck, J., Theodore, N. and Brenner, N. (2009) Neoliberal Urbanism: Models, Moments, Mutations, *Urbanism* XXIX(1): 49-66.
- Peck, J., Theodore, N. and Brenner, N. (2013) Neoliberal Urbanism Redux? *International Journal of Urban and Regional Research* 37(3): 1091-1099.
- Purcell, M. (2007) City-regions, neoliberal globalization and democracy: A research agenda, *International Journal of Urban and Regional Research* 31(1): 197–206.
- Rast, J. (2012) Why History (Still) Matters: Time and Temporality in Urban Political Analysis, *Urban Affairs Review* 48(3): 1–34.
- Ram U. (2003), "Glocommodification: How the Global Consumes the Local – McDonald's in Israel", *Current Sociology* 52. 2, 11-31.
- Ronald R. and Elsinga M. (editors) (2012), *Beyond Home Ownership- Housing, Welfare and Society*, Routledge.
- Sager, T. (2011) Neo-liberal urban planning policies: A literature survey 1990–2010, *Progress in Planning* 76: 147–199.

- Sagalyn, L. B. (2007), Public/Private Development, Journal of the American Planning Association, Vol. 73, No. 1: 7-22 .
  - Sideway, J. D. (2007). Globalizing the geo history of city/state relations' Transactions Inst Br Geogr NS 32.
  - Stone, C. (1989) *Regime politics: Governing Atlanta, 1946–1988*. Lawrence, KS: University Press of Kansas.
  - Stone, C. (1993) Urban Regimes and the capacity to govern: A Political Economy Approach, *Journal of Urban Affairs* 15(1): 1-28.
  - Stone, C. (2005) Looking back tp look forward: Reflections on Urban Regime Analysis, *Urban Affairs Review* 40(3): 309-341.
  - Swyngedouw, E. Moulaert, F. and Rodriguez, A. (2002), Neoliberal Urbanization in Europe: Large-Scale Urban Development Projects and the New Urban Policy, Antipode, 34. 3, 542-577(36).
  - Tasan -Kok, T. (2008), Changing Interpretations of 'Flexibility' in the Planning Literature: From Opportunism to Creativity? *International Planning Studies*, Vol. 13, No. 3: 183–195
  - Yiftachel, O. (1999), 'Ethnocracy': The Politics of Judaizing Israel/Palestine', *Constellations*, 6 (3), 364–391.
  - Yiftachel O. Huxley M. (2000), Debating dominance and relevance: notes on the `communicative turn' in planning theory, International Journal of Urban and Regional Research 24: 907 – 913.
-
- איזנברג, א. (2013) התחדשות עירונית, המתכננים, השיח התכנוני לאן? עורכות טלי חתוקה וטובי פנסטר, רסלינג, 77-94.
  - גולן א. (1991): מכפר נטוש לשכונה עירונית: סיפוחו של כפר סלמה לתל אביב, מתוך: מרחבים- קובץ מחקרים בגיאוגרפיה של ארץ ישראל והמזרח התיכון.
  - גולן, א. (2001): שינוי מרחבי- תוצאת מלחמה, השטחים הערביים לשעבר במדינת ישראל 1948-1950. המרכז למורשת בן גוריון, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, קריית שדה בוקר.
  - דהאן, י. (2007): תיאוריות של צדק חברתי, הוצאת האוניברסיטה המשודרת, משרד הביטחון.
  - וייס, י. (2007): ואדי סליב, הנוכח הנפקד, הוצאת הקבוץ המאוחד.
  - חתוקה ט.: קצוות פרומים: על מחיקה והבניה של גבולות, עיר ישראלית או עיר בישראל? שאלות של זהות, משמעות ויחסי כוחות, הקיבוץ המאוחד, 2006, עמ' 44-77
  - חתוקה, ט. ופנסטר, ט. (2013) המתכננים, השיח התכנוני לאן? עורכות ט. חתוקה וט. פנסטר, רסלינג, תל אביב.
  - יעקובי ח. (2006): על הזכות לעיר: (א) - תכנון ומחאה מרחבית בעיר המעורבת לוד, בתוך: עיר ישראלית או עיר בישראל? שאלות של זהות, משמעות ויחסי כוחות, ח. יעקובי וט. פנסטר, עורכים, הקיבוץ המאוחד, 78-109.
  - כץ, י. (2002): והארץ לא תימכר לצמיתות- עקרון הקרקע הלאומית בהליך החקיקה ובחוק הישראלי, קרקע- סוגיות במדיניות קרקעית, המכון לחקר מדיניות קרקעית ושימושי קרקע, ירושלים.
  - כרמון, נ.: שיקום עירוני: שלושה דורות של מדיניות והדגמתה בשכונות תל אביב- יפו, מתוך: מחקרי תל אביב- יפו, תהליכים חברתיים ומדיניות ציבורית, כרך ב', הוצאת רמות 1997.

- מונטרסקו ד. ופביאן ר. (2003): "כלוב הזהב"- ג'נטריפיקציה וגלובליזציה בפרויקט גבעת אנדרומדה, יפו, תיאוריה וביקורת 23, עמ' 141-178.
- מרגלית, ט. (2013) עסקה תכנונית, מתוך: המתכננים, השיח התכנוני לאן? עורכות טלי חתוקה וטובי פנסטר, רסלינג, 179-197.
- מרגלית, ט. (2014), תכנון ובניה בערי ישראל, פרק 9 מתוך: השלטון המקומי בישראל, בין המדינה, הקהילה וכלכלת השוק, בעריכת יגיל לוי ואתי שריג, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 533-610
- פנסטר, ט. ושלמה, א. (עורכים) (2014), ערי המחר תכנון, צדק וקיימות היום, הוצאת הקבוץ המאוחד- קו אדום.
- נתי מרום (2010) מאה שנים של היבדלות, קהילות מתבדלות ומגודרות בתל אביב בפרספקטיבה היסטורית, קהילות מגודרות בישראל, אמנון להבי (עורך), הוצאת הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב, עמ' 169-214.
- דני פילק: פופוליזם והגמוניה בישראל, רסלינג 2006.
- צפדיה, א. (2006): ישראליותן של ערי הפיתוח, עיר ישראלית או עיר בישראל? שאלות של זהות, משמעות ויחסי כוחות, הקיבוץ המאוחד, 2006, עמ' 191-215.
- קימרלינג, ב. (2004): מהגרים, מתיישבים, ילידים, המדינה והחברה בישראל- בין ריבוי תרבויות למלחמת תרבות, עלמא\ עם עובד, תל אביב.
- קלוש, ר. ולו-יון י. (2000): הבית הלאומי והבית האישי: תפקיד השיכון הציבורי בעיצוב המרחב, תיאוריה וביקורת, במה ישראלית, גיליון מס' 16: מרחב, אדמה, בית, הוצאת הקיבוץ המאוחד